

Crítica literària

Els drets: repte i exigència, violació constant

Rosa M. Boixareu
Vilaplana
Síndica de Greuges
de la URL

El llibre que encapçala aquest comentari, de fet, és l'esquer de què em serveixo per fer un breu comentari sobre els «drets» en el desè aniversari de la Sindicatura de Greuges de la Universitat Ramon Llull. La Sindicatura va néixer l'abril del 2004 amb el Dr. Artur Juncosa i, posteriorment, amb el Dr. Lluís Pugès, de qui se m'encomanà prendre el relleu de tal servei.

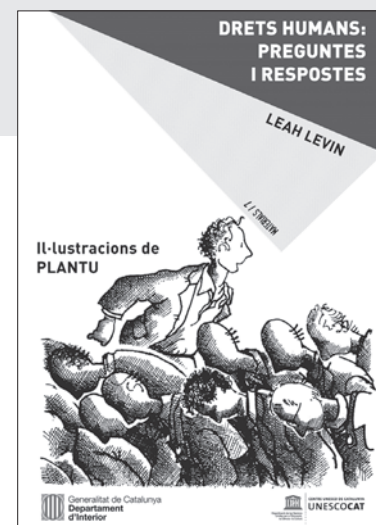
En el comentari pot haver-hi una aparent absència dels «deures» però és això: una aparença. Hi ha una reciprocitat en la dinàmica dels drets: l'article 29.1 de la *Declaració Universal dels Drets Humans* diu: «Tota persona es deu a la comunitat que és l'única que li permet el lliure i ple desenvolupament de la personalitat», amb clara referència als deures. Qualsevol referència als drets demana, inclou, la determinació dels deures que se'n deriven: és un moviment que va de l'un a l'altre en un cercle on la correspondència és qui marca el ritme, és la correspondència de la convivència. Es tracta del respecte i del reconeixement de l'altre, un dret i un deure moral, si més no. I es tracta, també, d'un moviment; és a dir, els drets-deures no és quelcom estàtic

LEAH LEVIN
Drets humans: preguntes i respostes.
Centre Unesco de Catalunya, 2011, 203 pàg.

perquè s'adrecen a persones i societats històriques i, com a tals, s'han de viure i aquest viure inclou dinamisme, canvi i acció.

«Els drets humans simbolitzen alguna cosa més que un problema merament jurídic o polític. És la causa de l'home, de la seva dignitat i de la seva llibertat la que està en joc» (Evangelista Vilanova, 1997). Els «drets» són unes qualitats, uns valors inalienables, inherents a la persona, són el substrat ètic-moral de la convivència; si es compleixen són garants d'una convivència en pau i llibertat, però que cal conquerir i actualitzar cada dia perquè no són un motllo a aplicar ja que ni la natura humana és fixa i immutable, ni tampoc ho és el temps ni el lloc en el qual es desenvolupa ni les necessitats que se'n deriven. Així doncs, els «drets», són un referent a comprendre, interpretar i aplicar, sense que això li resti força, exigència, ans al contrari. De fet, quan vam ésser

conscients de nosaltres mateixos, per allà l'inici del nostre despertar humà, hom ja reclama per a si mateix i per als altres el respecte als aspectes fonamentals de l'existència: la vida, la dignitat i la llibertat. És a dir, el dret a la justícia. Es diu aviat. La interpretació i la praxi és complexa i, massa sovint, se situa en la utopia. Però aquest dret (la justícia) que n'embolcalla qualsevol altre, és el que des de sempre ha «pre-ocupat» i «ocupat» vida i temps d'un munt de persones al llarg de la història. I segueix. Però, avui, com ahir, les mateixes necessitats, les mateixes mancances, els mateixos silencis, els mateixos greuges, reptes i respostes semblants.

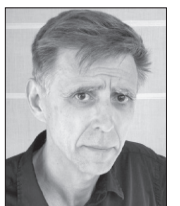
Torno a l'«esquer». Al llibre. La versió original, en francès, data de l'any 1981 publicada per la Unesco. Les il·lustracions de Plantu, (caricaturista polític francès, reconegut per l'interès que sempre demostra envers els drets humans), escenifiquen allò que es diu. És un llibre senzill, didàctic, per a adults,

per treballar a l'escola, en tallers... per rellegir, anotar, pensar: tracta de promoure, protegir, els Drets Humans i els reptes que plantegen. L'educació és un recurs fonamental per al reeiximent de la protecció dels drets: «L'educació ha d'apuntar al ple desenvolupament de la personalitat humana i a reforçar el respecte dels drets humans i les llibertats fonamentals», art. 26-DUDH.

Crítica teatral

Una versió lluminosa i neta de Flotats/Marivaux

Andreu Sotorra
Escriptor i periodista
col·laborador de Ràdio Estel
andreusotorra@gmail.com

«EL JOC DE L'AMOR I L'ATZAR», de Pierre de Marivaux.
INTÈRPRETS: Enric Cambray, Àlex Casanovas, Rubèn de Eguia, Guillem Gefaell, Vicky Luengo, Bernat Quintana i Mar Ulldemolins.
DIRECCIÓ: Josep Maria Flotats.
Teatre Nacional de Catalunya. Barcelona.
Fins al 22 de juny.

Marivaux és, sobretot, en el seu origen, llengua. Per això en aquesta versió catalana del clàssic francès, la llengua —de la qual ha tingut una cura especial el traductor Salvador Oliva— també hi fa un paper important i, com en un autèntic joc d'amor a la llengua sense reptar el risc de l'atzar, no hi ha cap paraula, cap expressió, cap diàleg que es perdi en la immensitat de la Sala Gran del Teatre Nacional de Catalunya.

S'endevina, doncs, que Josep Maria Flotats, com a director, no ha oblidat una de les seves obsessions de la seva primera etapa a Catalunya: el poliment del fraseig, la musicalitat de la fonètica, la recuperació de la dicció.

Rubèn de Eguia i Mar Ulldemolins, dos dels protagonistes de l'obra de Pierre de Marivaux.

El resultat és que els intèrprets d'aquest Marivaux —tots encara de la generació anomenada «jove», amb un respecte per la maduresa d'Àlex Casanovas— mostrin el treball de llengua de taula previ, que és tan important com la manera d'expressar-se, la manera de moure's, la manera de gestualitzar i la manera de reaccionar des de dins de cadascun dels seus personatges davant la juguesca romàntica que proposa l'autor.

El joc de l'amor i l'atzar (Le jeu de

l'amour et du hasard) és una de les obres representatives del segle XVIII, del Segle de les Llums. Recorda el mateix Josep Maria Flotats que Pierre de Marivaux (París, 1688-1763) es va inventar l'expressió francesa *tomber amoureux*. Se la va inventar i la va impregnar en alguns dels seus personatges com aquests quatre jovencells de l'obra: Sílvia, la filla del gentilhome Orgon; Dorante, el prenent de Sílvia; Lisette, la criada de Sílvia; i Arlequí, el criat de Dorante. Al

seu costat, hi ha els dos «homes» de la casa: el gentilhome Orgon i el seu fill Mario, pare i germà de Sílvia. Ells dos es fan còmplices d'ampliar la juguesca familiar de descobrir si es pot arribar a un casament concertat (el de Sílvia i Dorante) amb el punxó de l'enamorament de debò. La ingenuïtat és la clau dels personatges principals de Marivaux. Una ingenuïtat que, tres segles després, amarats de realisme social com estem, de conflictes contemporanis i d'estripades personals, només pot ser rebuda pels espectadors amb un somriure nostàlgic. Però també són claus el registre de comèdia i la manera com l'embolic és conegut al complet pels espectadors.

La posada en escena de Josep Maria Flotats és lluminosa, neta i a la vegada respectuosa amb la tradició francesa. Un congelat final de tota la companyia fins i tot regala, per uns instants, un quadre d'època, al qual ha contribuït la plasticitat de l'escenografia d'Ezio Frigerio i el vestuari de Franca Squarapino que, malgrat les exigències de la Sala Gran, aquesta vegada no han batut precisament el rècord de l'opulència sinó que, amb el reciclatge del fons del magatzem escenogràfic del TNC, s'han limitat a posar un espai simbòlic: una terrassa d'època mirant a un jardí versallesc. Això sí, tot molt clàssic, al servei dels personatges de Marivaux.